

Het verhaal van Nederland

Pioniers en paupers

Leeftijd: **13-15 jaar** **16 – 18 jaar**
 Niveau: VO-onderbouw & VO-bovenbouw

Vakgebied

Geschiedenis: Revoluties

Kernbegrippen

Canon, industriële revolutie

Kerdoelen

Deze video sluit aan bij kerndoel 53 in het voortgezet onderwijs: De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Verdieping

Deze aflevering is onderdeel van de serie '[het verhaal van Nederland](#)'. De overige afleveringen zijn:

- 1: Jagers en boeren
- 2: Romeinen en Bataven
- 3: Friezen en Franken
- 4: Ridders en graven
- 5: Pestlijders en predikanten
- 6: Geuzen en papen
- 7: Kapers en kooplui
- 8: Patriotten en prinsgezinden
- 10: Bevrijders en bezetters

Antwoorden

1 De stoommachine: stoomtreinen, fabrieken met machines op stoom. Telegrafie: versnelde communicatie. Elektriciteit: verlichting. Staal: auto's en vliegtuigen.

2 Ze zijn op zoek naar werk

3 Textiel / stoflonen / lood / verlamd

4a Ze mogen geen beslissingen nemen over hun bezittingen, de opvoeding van hun kinderen, studeren of zelf geld verdienen.

b Door het vrijwilligerswerk dat ze deden

5 Er kwam regelgeving voor huisvesting, leerplicht en arbeid. In de decennia erop ook kiesrecht en sociale woningbouw.

Verdiepingsvraag

Overeenkomsten: woningtekort drijft prijzen op / uitbuiting van zzp'ers en seizoensarbeiders.

Verschillen: leerplicht / zorgverzekering / sociale zekerheidsstelsel bij ziekte en werkloosheid etc.

Samengevat

In de negentiende eeuw beleeft Nederland de Industriële revolutie. Het is een tijd van nieuwe uitvindingen en technische vooruitgang. Maar ook van grote armoede en ellende. Is er hoop op een betere toekomst en van wie valt die te verwachten?

Kijkvragen

1 Noem twee belangrijke uitvindingen uit de negentiende eeuw en leg uit hoe die de samenleving veranderen.

2 Waarom trekken in de 19^e eeuw veel mensen naar de stad?

3 Vul in, kies uit: lood / verlamd / stoflonen / textiel.

Mensen die werken in de .....industrie krijgen vaak last van rauwe stemmen door de katoenvzels.

Mijnwerkers worden kortademig en kunnen uiteindelijk overlijden aan .....

Loodwit is vooral schadelijk voor zwangere vrouwen en hun baby's, die door .....vergiftiging voorgoed ..... kunnen raken.

4a Noem drie manieren waarop vrouwen in de 19^e eeuw worden achtergesteld.

b Op welke manier zijn ze toch op de hoogte van de maatschappelijke misstanden?

5 Welke veranderingen worden er door de nieuwe arbeiderspartijen doorgevoerd?

Verdiepingsvraag

Vergelijk de samenleving van de 19^e eeuw met die van nu. Welke overeenkomsten zie je? En welke verschillen?

Denk aan huisvesting, werkomstandigheden, gezondheidszorg en kinderarbeid.

Het verhaal van Nederland

Pioniers en paupers

Leeftijd: **13-15 jaar** **16 – 18 jaar**
 Niveau: VO-onderbouw & VO-bovenbouw

Vakgebied

Geschiedenis: Revoluties

Verdieping

Deze aflevering is onderdeel van de serie '[het verhaal van Nederland](#)'.

De overige afleveringen zijn:

- 1: Jagers en boeren
- 2: Romeinen en Bataven
- 3: Friezen en Franken
- 4: Ridders en graven
- 5: Pestlijders en predikanten
- 6: Geuzen en papen
- 7: Kapers en kooplui
- 8: Patriotten en prinsgezinden
- 10: Bevrijders en bezetters

Profielwerkstuk

Vind je dit een interessant onderwerp en wil je dit gebruiken voor je profielwerkstuk? Het thema 'pioniers en paupers' is te gebruiken voor je profielwerkstuk bij de vakken geschiedenis en maatschappijleer.

Studiekeuze

Ben je benieuwd welke studies passen bij de beroepen uit de video? Je zou bijvoorbeeld het volgende kunnen studeren:

MBO:
 Veiligheid en defensie
 Sociaal Maatschappelijk werk

HBO:
 Leraar geschiedenis
 Toegepaste psychologie en sociologie

WO:
 Geschiedenis
 Sociologie

Samengevat

In de negentiende eeuw beleeft Nederland de Industriële revolutie. Het is een tijd van nieuwe uitvindingen en technische vooruitgang. Maar ook van grote armoede en ellende. Is er hoop op een betere toekomst en van wie valt die te verwachten?

Kijkvragen

- 1 Noem twee belangrijke uitvindingen uit de negentiende eeuw en leg uit hoe die de samenleving veranderen.
- 2 Waarom trekken in de 19^e eeuw veel mensen naar de stad?

- 3 Vul in, kies uit: lood / verlamd / stoflongen / textiel. Mensen die werken in de .....industrie krijgen vaak last van rauwe stemmen door de katoenvezels. Mijnwerkers worden kortademig en kunnen uiteindelijk overlijden aan .....
 Loodwit is vooral schadelijk voor zwangere vrouwen en hun baby's, die door .....vergiftiging voorgoed ..... kunnen raken.

4a Noem drie manieren waarop vrouwen in de 19^e eeuw worden achtergesteld.

b Op welke manier zijn ze toch op de hoogte van de maatschappelijke misstanden?

5 Welke veranderingen worden er door de nieuwe arbeiderspartijen doorgevoerd?

Verdiepingsvraag

Vergelijk de samenleving van de 19^e eeuw met die van nu. Welke overeenkomsten zie je? En welke verschillen?

Denk aan huisvesting, werkomstandigheden, gezondheidszorg en kinderarbeid.